

VIJEĆE ZA FINANCIJSKU STABILNOST

HNB, Hanfa, MF, HAOD

IZVJEŠTAJ O RADU VIJEĆA ZA FINANCIJSKU STABILNOST U 2023. GODINI

UVODNE NAPOMENE

Vijeće za financijsku stabilnost (u nastavku teksta: Vijeće) u 2023. godini raspravljalo je o stanju i kretanjima u financijskom sektoru, pratilo je utjecaj pooštavanja uvjeta financiranja i povišenih geopolitičkih neizvjesnosti na sistemske rizike za financijski sustav te je razmjenjivalo informacije i usklađivalo regulatorne aktivnosti institucija čiji su predstavnici članovi Vijeća. Vijeće je uz identifikaciju sistemskih rizika osiguravalo suradnju i razmjenu informacija između nadležnih tijela, razmatralo aktivnosti povezane s ispunjavanjem zahtjeva Europskog odbora za sistemske rizike (u nastavku teksta: ESRB) i obavljalo ostale zadatke određene Zakonom o Vijeću za financijsku stabilnost.

SASTAV VIJEĆA ZA FINANCIJSKU STABILNOST

Vijeće se sastoji od deset članova: predstavnika Hrvatske narodne banke (u nastavku teksta: HNB), Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (u nastavku teksta: Hanfa), Ministarstva financija Republike Hrvatske (u nastavku teksta: Ministarstvo financija) i Hrvatske agencije za osiguranje depozita (u nastavku teksta: HAOD).

Predsjednik i član Vijeća po položaju jest guverner HNB-a Boris Vujčić. Ostali predstavnici HNB-a imenovani Odlukom Savjeta HNB-a iz prosinca 2022. jesu: Sandra Švaljek, zamjenica guvernera, Tomislav Ćorić, viceguverner i Vedran Šošić, glavni ekonomist HNB-a.

Predstavnici su Hanfe predsjednik Upravnog vijeća Ante Žigman, po svojem položaju i Tomislav Ridzak, član Upravnog vijeća Hanfe.

Predstavnici su Ministarstva financija ministar Marko Primorac i ravnatelj Uprave za upravljanje javnim dugom Hrvoje Radovanić.

HAOD predstavljaju direktorica Marija Hrebac i voditeljica odjela sanacije institucija Branka Križanić.

RAD VIJEĆA ZA FINANCIJSKU STABILNOST

U 2023. godini Vijeće se sastalo dva puta, 9. svibnja i 19. prosinca, a među temama o kojima se raspravljalo prevladavali su rizici povezani s pooštavanjem uvjeta financiranja i rastućim geopolitičkim neizvjesnostima te utjecajem oslabljenih gospodarskih izgleda.

Članovi Vijeća na svibanjskoj sjednici upoznati su s razvojem glavnih sistemskih rizika za stabilnost financijskog sustava, pri čemu su istaknuti utjecaji oslabljenoga gospodarskog rasta i povišene inflacije, uz pooštavanje uvjeta financiranja i mogućnost iznenadnih previranja na svjetskim financijskim tržištima. Naglašeno je da stresne epizode u bankarskom sektoru u SAD-u i Švicarskoj nisu, osim privremenih kolebljivosti, ostvarile trajniji nepovoljan učinak na europske banke i financijska tržišta, s obzirom na niske direktne izloženosti, različite poslovne modele i strože regulatorne zahtjeve europskih banaka. Ipak, skrenule su pozornost na postojeće ranjivosti i mogućnost iznenadnih šokova koji mogu dovesti do pada vrijednosti financijske i realne imovine te brzoga prekograničnog širenja zaraze. Također je istaknuto kako je uvođenje eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj gotovo u potpunosti uklonilo valutni rizik, kao jedan od glavnih sistemskih rizika, dok je prilagodba instrumenata monetarne politike rezultirala značajnim povećanjem likvidnosti u bankovnom sustavu, što je donekle odgodilo prijenos stezanja monetarne politike ESB-a na kamatne stope u Hrvatskoj. Naglašeno je i da su se ciklički sistemski rizici u Republici Hrvatskoj nastavili povećavati pod utjecajem snažnog rasta kreditiranja i ubrzanja rasta cijena nekretnina, ali uz osjetno smanjenje aktivnosti na tržištu stambenih nekretnina i pad broja kupoprodajnih transakcija krajem 2022., što bi moglo biti prvi nagovještaj preokreta financijskog ciklusa.

Na drugoj sjednici Vijeća, koja je održana u prosincu, zaključeno je da glavni rizici za stabilnost financijskog sustava i dalje proizlaze iz povišenih geopolitičkih neizvjesnosti te utjecaja porasta kamatnih stopa na sposobnost otplate duga u privatnom sektoru. Kada je riječ o kretanjima na tržištu stambenih nekretnina u Hrvatskoj, istaknuto je da se nastavilo smanjenje prometa i da je u trećem tromjesečju 2023. započela stabilizacija cijena. Uz zadržavanje visoke kapitaliziranosti bankovnog sustava u Hrvatskoj, tijekom godine znatno je porasla profitabilnost odražavajući porast neto kamatnih prihoda u uvjetima rasta kamatnih stopa, dok se kreditni rizik nastavio smanjivati. Usto, istaknuto je da se sistemski rizici u sektoru financijskih usluga i dalje zadržavaju na blago povišenim razinama, a da su kamatni i s njime povezani tržišni rizik glavni rizici kojima je izložen domaći sektor financijskih usluga. Na sjednici je izviješteno i o recentnim makrobonitetnim aktivnostima HNB-a koje, uz najavu povećanja stope protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala, uključuju i agregatno povećanje kapitalnih zahtjeva za ostale sistemski važne institucije te nastavak primjene viših pondera rizika za izloženosti osigurane nekretninama.

Mjere koje su tijekom 2023. uvodile članice Vijeća ocijenjene su razmjernima rizicima s kojima se suočavao financijski sustav, a samo Vijeće nije uputilo dodatna upozorenja ni preporuke o primjeni mjera i instrumenata makrobonitetne politike. Vijeće je objavilo dva priopćenja, u kojima je informiralo javnost o održanim sjednicama, najvažnijim temama i zaključcima provedenih rasprava kao i Izvještaj o radu Vijeća u 2022. godini.

OPĆA OCJENA FINACIJSKE STABILNOSTI U 2023. GODINI

Pooštreni uvjeti financiranja, povišena razina geopolitičkih neizvjesnosti i slabljenje gospodarske aktivnosti u okružju bili su glavni rizici za financijsku stabilnost u 2023. S druge strane, na povećanje otpornosti sustava povoljno je djelovalo poboljšanje makroekonomskih uvjeta u domaćem gospodarstvu. Naime, gospodarska je aktivnost u Republici Hrvatskoj u 2023. nastavila rasti znatno iznad prosjeka EU-a i europodručja, što je s usporavanjem rasta potrošačkih cijena

pridonijelo ublažavanju rizika za financijsku stabilnost. Visoka solventnost financijskog sektora kao i gotovo potpuno uklanjanje valutnog rizika zbog uvođenja eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj dodatno su poduprli otpornost financijskog sustava u cjelini.

Povoljna gospodarska kretanja ponajviše su odraz snažne potražnje za turističkim uslugama, pojačanoga korištenja sredstava fondova EU-a i ekspanzivno usmjerene fiskalne politike. U takvim okolnostima nastavljena su i povoljna kretanja na tržištu rada, što je uz postupan oporavak potrošačkog optimizma podržalo nastavak solidnog rasta osobne potrošnje. Inflatorni pritisci osjetno su se smanjili tijekom 2023. pod utjecajem postupnog iščezavanja negativnih učinaka energetske šoka iz 2022., stabilizacije cijena sirovina i smanjenja uvezene inflacije. Iako znatno manje izraženo od cijena hrane i energije, usporila se i temeljna inflacija zahvaljujući blagom smanjenju godišnje stope rasta cijena industrijskih proizvoda i usluga.

Robusna domaća potražnja dovela je do snažnog rasta kreditiranja kućanstava tijekom 2023. pri čemu se, uz nastavak rasta stambenih kredita, znatno ubrzao rast gotovinskih nenamjenskih kredita. S druge strane, smanjila se potražnja poduzeća za kreditima zbog manje potrebe za financiranjem obrtnoga kapitala u uvjetima smanjenja cijena sirovina i energenata, porasta prihoda poduzeća, ali i pooštavanja uvjeta financiranja, a rast kredita poduzećima osjetno se usporio. Povoljno poslovno okružje, koje se ogleda i u znatnom porastu broja aktivnih poduzeća tijekom 2023., pozitivno je djelovalo na kapitalnu snagu poduzeća i povećalo otpornost sektora na potencijalno pogoršanje gospodarskih ili financijskih uvjeta. Uz nastavak smanjenja broja kupoprodajnih transakcija i prve naznake usporavanja rasta cijena, smanjila se aktivnost na tržištu stambenih nekretnina. Pritom se znatno smanjio udio kupnja od nerezidenata kao odraz usporavanja europskoga gospodarstva i pooštavanja uvjeta financiranja. Tek blagi porast kamatnih stopa na stambene kredite uz povećanje realnih plaća ublažava rizike za sektor kućanstava povezane s tržištem nekretnina.

Intenzitet prijenosa pooštavanja monetarne politike ESB-a na kamatne stope u Republici Hrvatskoj bio je ponešto slabiji u usporedbi s ostalim zemljama europodručja, pri čemu je i u Hrvatskoj i u europodručju bio primjetno snažniji na aktivne nego na pasivne kamatne stope. Takva su kretanja, uz znatne prihode od deponiranja kratkoročnih sredstava kod središnje banke, niske troškove rezervacija za rizične kredite i nastavak smanjivanja prosječnog troška poslovanja, povoljno djelovala na profitabilnost bankarskog sektora. Ukupna kapitaliziranost bankarskog sektora ostala je visoka i krajem 2023. iznosila je 23,6%, što je znatno iznad prosjeka EU-a. Istodobno je stopa povrata na kapital dosegla čak 15,5%, a pokazatelji likvidnosne pokrivenosti i neto stabilnih izvora na kraju 2023. iznosili su 238% i 173%. Visoka kapitaliziranost i likvidnost bankarskog sektora povoljno djeluju na njegovu otpornost na moguće šokove koji mogu proizići iz naglog povećanja geopolitičkih napetosti i pogoršanja gospodarskih izgleda.

Izloženost sektora financijskih usluga sistemskim rizicima blago se smanjila tijekom 2023., no i dalje se nalazila u zoni povišenih rizika. Usporavanje inflacije, oslabljen no i dalje prisutan gospodarski rast te zadržavanje povoljnih uvjeta na tržištu rada pridonijeli su smanjenju sistemskih rizika u makroekonomskom okružju. Jasne namjere središnjih banaka u zauzdavanju inflacije i normalizacija inflatornih pritisaka smanjile su kolebljivosti na globalnim financijskim tržištima, iako su tijekom godine zabilježeni povremeni skokovi neizvjesnosti izazvani različitim financijskim i geopolitičkim šokovima. Razmjerno povoljni makroekonomski uvjeti stvorili su prostor za optimističnija očekivanja investitora, koja su se ogledala u oporavku cijena tijekom

2023. godine. Rast vrijednosti financijske imovine na međunarodnim financijskim tržištima odrazio se i na domaće tržište dionica, koje je zabilježilo rekordan rast u 2023. godini. Uzlet optimizma i vrijednosti na domaćem tržištu bio je popraćen i rastom tržišne likvidnosti.

Snažan rast cijena gotovo svih klasa financijske imovine odrazio se na poslovanje institucionalnih investitora, prije svega mirovinskih fondova, koji su ostvarili rast vrijednosti udjela u svim kategorijama i nadoknadili pad iz 2022. godine. Obvezni mirovinski fondovi kategorije A tako su u 2023. ostvarili godišnji prinos od 14,9 %, a kategorije B i C zabilježile su prinose od 10,2 % i 4,0 %. Oporavak tržišnih vrijednosti u 2023. utjecao je i na neto imovinu mirovinskih fondova, koja je na godišnjoj razini porasla za 15,3% i krajem prosinca 2023. iznosila je 20,2 mlrd. EUR.

Slično kao i kod mirovinskih fondova, tržišna kretanja utjecala su i na kretanje neto imovine investicijskih fondova. Unatoč izazovnoj prvoj polovini 2023. koju je obilježio neto odljev sredstava ulagatelja (ponajprije iz obvezničkih fondova), likvidnosni su se pritisci stabilizirali do kraja 2023. godine. Time je neto imovina UCITS fondova ostvarila godišnji rast od 5,7% i iznosila 2,3 mlrd. EUR na kraju 2023. godine. Pozitivna kretanja na financijskim tržištima odrazila su se i na rast prinosa svih kategorija UCITS fondova, a snagu oporavka odredila je strateška alokacija imovine fondova po pojedinim kategorijama ulaganja. Tako su dionički UCITS fondovi u 2023. ostvarili prinos od 22,9%, a mješoviti i obveznički UCITS fondovi u istom razdoblju zabilježili su blaži oporavak od 8,2% i 2,5%.

U 2023. nastavio se trend rasta naplaćene premije društava za osiguranje od 7,1%, koji je istodobno bio praćen rastom iznosa likvidiranih šteta od 13,5%. Tržišna kretanja pozitivno su utjecala na poslovanje društava za osiguranje pa je kapitalna pozicija mjerena SCR omjerom dodatno poboljšana te je na kraju 2023. iznosila 231%, što je povećanje od 5 p. b. u odnosu na kraj 2022. godine.

Zahvaljujući pozitivnim kretanjima u gospodarstvu i snažnoj turističkoj sezoni, poslovanje društava za leasing tijekom 2023. nastavilo je bilježiti pozitivne rezultate. Unatoč rastu troška financiranja pod utjecajem rastućih kamatnih stopa, povoljni ekonomski uvjeti doveli su do rasta potražnje za ugovorima o leasingu, a time i rasta prihoda društava u promatranom razdoblju. Tako je u 2023. porastao broj aktivnih ugovora o leasingu (za 9,4%) kao i broj novozaključenih ugovora (za 16,4%). Profitabilnost društava za leasing na kraju 2023., mjerena povratom na prosječnu imovinu, također je blago porasla (za 0,3 p. b.) u odnosu na 2022. i iznosila je 1,9%.

MJERE MAKROBONITETNE POLITIKE U 2023. GODINI

a) Makrobonitetne aktivnosti HNB-a

HNB je u 2023. nastavio graditi protuciklički zaštitni sloj kapitala s ciljem povećanja otpornosti kreditnih institucija na moguće šokove koji mogu proizići iz prekomjernoga gomilanja cikličkih rizika. Tako je nakon dva uzastopna podizanja stope protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala u ožujku i prosincu 2022. (na 0,5% i na 1%), koja su stupila u primjenu tijekom 2023., HNB zbog nastavka rasta cikličkih sistemskih rizika u lipnju 2023. treći put povisio stopu toga zaštitnog sloja na 1,5%, s početkom primjene od kraja lipnja 2024.

Osim najave povećanja stope protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala, HNB je krajem 2023. u redovnom preispitivanju potvrdio status sedam već otprije utvrđenih ostalih sistemski važnih (u nastavku: OSV) kreditnih institucija te je na razini sustava povećao zaštitni sloj kapitala koji su te institucije obvezne održavati u 2024. godini. Prilagodba stopa zaštitnog sloja za OSV kreditne institucije odraz je promjene njihova tržišnog položaja kao i namjere HNB-a da bolje poveže zaštitne slojeve sa sistemskom važnosti svake pojedine OSV institucije. Pritom se raspon stopa povećao i one se sada kreću od 0,25% ukupnog iznosa izloženosti riziku za najmanju do 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku za najveću OSV kreditnu instituciju. Utvrđene stope ujedno zadovoljavaju i metodologiju Europske središnje banke, koja propisuje minimalnu visinu toga zaštitnog sloja s obzirom na bodove sistemske važnosti izračunate za svaku pojedinu OSV kreditnu instituciju unutar europodručja, a koja se u revidiranom obliku počela primjenjivati od 1. siječnja 2024.

Povećanjem stope protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala i novim stopama zaštitnog sloja kapitala za OSV kreditne institucije, početkom 2024. povećao se propisani kombinirani zaštitni sloj kapitala na 5% i 7,5% (ovisno o sistemskoj značajnosti pojedine banke) s 4% i 6% koliko je iznosio početkom 2023. Najavljeno podizanje stope protucikličkoga zaštitnog sloja u lipnju 2024. povećat će kombinirani zaštitni sloj za sve kreditne institucije za dodatnih 0,5 postotnih bodova.

U drugom tromjesečju 2023. ponovno je provedena analiza značajnosti trećih zemalja za bankovni sustav Republike Hrvatske. Značajne treće zemlje utvrđene su u skladu s odredbama Odluke ESRB-a o procjeni značajnosti trećih zemalja za bankovni sustav Unije u odnosu na priznavanje i određivanje stopa protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala (ESRB/2015/3). Kao materijalno značajne treće zemlje za bankovni sustav Republike Hrvatske, zbog izloženosti koje domaće banke imaju prema tim zemljama, utvrđene su kao i u prethodnoj godini Bosna i Hercegovina i Crna Gora. Analizom je utvrđeno kako u tim zemljama nije postojao rizik prekomjernoga kreditnog rasta koji bi zahtijevao poduzimanje regulatornih mjera prema hrvatskim bankama izloženima tim tržištima.

HNB je proveo i redovnu godišnju procjenu primjerenosti važećih strožih pondera rizika na izloženosti osigurane stambenim i poslovnim nekretninama na području RH, koja je pokazala da su trenutačno važeći stroži ponderi rizika prikladni. Analiza je također pokazala da se u idućih godinu dana ne očekuje znatniji porast gubitaka po navedenim izloženostima, no da bi se u srednjem roku gubici mogli povećati ako pogoršanje domaćih i inozemnih makroekonomskih okolnosti uz povišene kamatne stope dovede do snažnijeg pada tržišta nekretnina, što opravdava primjenu strožih pondera rizika.

b) *Makrobonitetne aktivnosti Hanfe*

Hanfa je tijekom 2023. nastavila redovito analizirati sistemske rizike i javno ih objavljivati u svojim redovnim publikacijama. Krajem godine provedena je redovna procjena sistemski važnih institucija u sektoru financijskih usluga, i to u segmentu društava za osiguranje, društava za leasing, društava za upravljanje investicijskim fondovima i investicijskih društava. Rezultati

analize interno su predstavljeni na Odboru za rizike Hanfe¹, čime je dodatno usklađeno djelovanje mikrobonitetne i makrobonitetne politike.

U skladu s člankom 25. Direktive 2011/61/EU i Smjernicama o članku 25. Direktive 2011/61/EU Hanfa je u 2023. analizirala i rizike povezane s potencijalnim prekomjernim korištenjem financijske poluge alternativnih investicijskih fondova. Analizom podataka za kraj 2022. utvrđeno je kako u Hrvatskoj nije postojao nijedan fond (ili grupa fondova) čije korištenje financijske poluge pridonosi povećanju sistemskog rizika u financijskom sustavu, rizika poremećaja na tržištu ili rizika za dugoročni gospodarski rast i nisu uvedena ograničenja razine financijske poluge.

c) Usklađivanje s preporukama i smjernicama ESRB-a

HNB je u studenome 2023. donio Odluku o nepriznavanju uzajamne primjene makrobonitetne mjere koju je donijelo švedsko tijelo za financijski nadzor, a koju je ESRB preporučio za uzajamnu primjenu jer izloženosti domaćih kreditnih institucija ne prelaze propisani prag značajnosti. Osim toga, provedena je i redovna godišnja analiza inozemnih izloženosti hrvatskoga bankarskog sektora u odnosu na sve zemlje članice EU-a, čije nacionalne makrobonitetne mjere, preporučene za uzajamno priznavanje ranijih godina, HNB nije uzajamno primijenio. Kako su rezultati pokazali da su izloženosti i dalje vrlo niske i ispod preporučenih pragova značajnosti za svaku od mjera preporučenih za uzajamno priznavanje, ocijenjeno je da nema potrebe za propisivanje primjene nijedne od navedenih mjera.

ESRB redovito provodi procjene usklađenosti zemalja članica s preporukama ESRB-a, pa je tijekom 2023. Republika Hrvatska ocijenjena kao uglavnom usklađena s Preporukom o izmjeni Preporuke ESRB/2016/14 o zatvaranju praznina u podacima o nekretninama (ESRB/2019/3). U završnoj su fazi i procjene usklađenosti s Preporukom o identifikaciji pravnih osoba (ESRB/2020/12) te Preporukom o smjernicama za utvrđivanje stopa protucikličkoga zaštitnog sloja (ESRB/2014/1).

PREDSJEDNIK VIJEĆA
ZA FINACIJSKU STABILNOST
GUVERNER
HRVATSKE NARODNE BANKE

Boris Vujčić

Ur. broj: 027-05-10/17-06-24/BV

Zagreb, 17. lipnja 2024.

---

¹ Odbor za rizike interno je radno tijelo u sklopu nadležnosti i obveza Hanfe propisanih Zakonom o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga osnovano s ciljem dijeljenja znanja i najboljih praksi u upravljanju sistemskim rizicima među sektorima.

Dodaci Izvještaju:

Tablica 1. Pregled makrobonitetnih mjera po zemljama članicama EGP-a i u Ujedinjenoj Kraljevini

	AT	BE	BG	CY	CZ	DE	DK	EE	ES	FI	FR	GR	HR	HU	IE	IS	IT	LT	LU	LI	LV	MT	NL	NO	PL	PT	RO	SE	SI	SK	UK			
Zaštitni sloj kapitala i likvidnosti																																		
ZS (ok)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
ZS (pck) u primjeni (%)	0	0	2,0	0,5	2,0	0,75	2,50	1,5	0	0	1,0	0	1,0	0	1,0	2,0	0	1,0	0,5	0	0	0	1,0	2,5	0	0	1,0	2,0	0,5	1,5	2,0			
ZS (pck) u najavi (%)		1,0		1,0									1,5	0,5	1,5	2,5					1,0		2,0						1,0					
ZS (gsv)						x			x		x						x						x									x		
ZS (osv)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
ZS (ssr)	x		x				x			x			x	x		x								x	x	x		x	x					
Sektorski ZS (ssr)		x				x					x							x		x			x				x			x				
Omjeri likvidnosti														x											x	x			x					
Limiti za prudencijalne omjere																																		
DSTI	x			x				x		x	x			x		x		x				x	x			x	x	x		x	x			
DTV/LTI							x								x							x			x							x	x	
LTV	x	x		x	x		x	x		x				x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
Amortizacija kredita					x															x					x				x			x		
Dospijeće kredita	x				x			x		x	x							x				x	x	x		x	x	x		x	x			
Ostale mjere																																		
Stup 2		x		x																												x		
Ponderi rizika								x					x						x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x			x	
LGD																									x									
Testiranje osjetljivosti/otpornosti na stres			x	x	x					x					x										x									x
Ostalo	x		x				x						x		x								x			x		x	x		x		x	

Napomena: Navedene su mjere koje su u skladu s europskom regulativom, odnosno Uredbom (EU) br. 575/2013 o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva (CRR) te Direktivom 2013/36/EU o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima (CRD V). Popis kratica s objašnjenjima nalazi se na kraju publikacije. Svjetlocrvenom bojom označene su mjere koje su zemlje bile otpustile kao odgovor na krizu izazvanu pandemijom bolesti COVID-19, a koje do 11. siječnja 2024. još nisu ponovno stupile u primjenu.

Izvori: ESRB; HNB; notifikacije središnjih banaka i mrežne stranice središnjih banaka zaključno s danom 11. siječnja 2024.

Za detaljnije podatke vidi: https://www.esrb.europa.eu/national_policy/html/index.en.html i <https://www.esrb.europa.eu/home/coronavirus/html/index.en.html>.

Tablica 2. Provedba makrobonitetne politike i pregled makrobonitetnih mjera u primjeni u Hrvatskoj u 2023.

Mjera	Primarni cilj	Godina uvođenja	Opis	Temelj za standardne mjere u pravu Unije	Datum aktivacije	Učestalost revizije
Makrobonitetne mjere koje je provodio HNB prije uvođenja CRD-a IV						
Prije uvođenja CRD-a IV HNB se koristio različitim mjerama makroprudencijalne prirode od kojih su najvažnije navedene i opisane u: a) Galac, T. i Kraft, E. (2011.): http://elibrary.woridbank.org/doi/pdf/10.1596/1813-9450-5772 b) Vujčić, B. i Dumčić, M. (2016.): https://www.bis.org/publ/bppdf/bispap86l.pdf						
Makrobonitetne mjere predviđene CRD-om i CRR-om koje provodi tijelo nadležno za provedbu makrobonitetne politike						
ZS (ok)	Rast kredita i zaduženosti u skladu s Preporukom ESRB/2013/1	2014.	Rano uvođenje: na razini od 2,5%	CRD, čl. 160. (6.)	1. 1. 2014.	Diskrecijska odluka
		2015.	Mala i srednja investicijska društva izuzeta iz obveze održavanja zaštitnog sloja za očuvanje kapitala	CRD, čl. 129. (2.)	17. 7. 2015.	Diskrecijska odluka
ZS (pck)	Rast kredita i zaduženosti u skladu s Preporukom ESRB/2013/1 i provedbom Preporuke ESRB/2014/1	2015.	Stopa ZS (pck) 1% od 31. 12. 2023.; u najavi stopa ZS (pck) od 1,5% od 30. 6. 2024.	CRD, čl. 136.	1. 1. 2016.	Tromjesečno
		2015.	Mala i srednja investicijska društva izuzeta iz obveze održavanja protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala	CRD, čl. 130. (2.)	17. 7. 2015.	Diskrecijska odluka
ZS (osv)	Ograničiti sistemski učinak neusklađenih poticaja radi smanjenja moralnog hazarda u skladu s Preporukom ESRB/2013/1	2015.	Krajem 2023. preispitivanjem je utvrđeno sedam OSV KI s odgovarajućim stopama OSV zaštitnog sloja kapitala: 2,5% za Zagrebačka banka d.d., Zagreb, 2,0% za Privredna banka Zagreb d.d. i Erste&Steiermärkische Bank d.d., Rijeka, 1,5% za Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb i OTP banka Hrvatska d.d., Split, 1,0% za Hrvatska poštanska banka d.d., Zagreb, 0,25% za Addiko Bank d.d., Zagreb.	CRD, čl. 131.	1. 2. 2016.	Jednom godišnje

ZS (ssr)	Rast kredita i zaduženosti u skladu s Preporukom ESRB/2013/1	2014.	Dvije stope ZS (ssr) (1,5% i 3%) primijenjene su na dvije podgrupe banaka (tržišni udio < 5%, tržišni udio ≥ 5%). Primijenjeno na sve izloženosti.	CRD, čl. 133.	19. 5. 2014.	Jednom godišnje
		2017.	Visina dviju stopa ZS (ssr) (1,5% i 3%) i primjena na sve izloženosti ostaju nepromijenjene. Odlukom (NN, br. 78/2017.) izmijenjen je način utvrđivanja dviju podgrupa na koje se ZS (ssr) primjenjuje. Podgrupe se utvrđuju izračunom pokazatelja prosječnoga trogodišnjeg udjela imovine kreditne institucije ili grupe kreditnih institucija u ukupnoj imovini nacionalnoga financijskog sektora (pokazatelj < 5%, pokazatelj ≥ 5%). Preispitivanjem u 2019. utvrđeno je da visina stopa za dvije podgrupe ostaje nepromijenjena.	CRD, čl. 133.	17. 8. 2017.	Najmanje jednom u dvije godine
		2020.	Odlukom (NN 144/2020) određena je jedinstvena stopa ZS (ssr) u visini od 1,5 % ukupnog iznosa izloženosti. Budući da se zaštitni sloj za sistemski važne institucije i za strukturni sistemski rizik s primjenom ZIDZOKI-ja počinj zbrajati, više ne postoji potreba da se sistemski rizici koji proizlaze iz veličine pojedinih kreditnih institucija i koncentracije bankarskog sektora pokrivaju višom stopom zaštitnog sloja za strukturni sistemski rizik jer će se ti rizici pokrivati zaštitnim slojem za ostale sistemski važne kreditne institucije.	CRD V, čl. 133.	29.12.2020.	Najmanje jednom u dvije godine
Ponderi rizika za izloženosti osigurane hipotekom na stambenim nekretninama	Rast kredita i zaduženosti u skladu s Preporukom ESRB/2013/1	2014.	Strože definiranje stambenih nekretnina za primjenu povlaštenih pondera rizika (npr. vlasnik ne može imati više od dvije stambene nekretnine, izuzimaju se kuće za odmor, potreba uvođenja kategorije stambenih objekata u kojima stanuju vlasnici ili najmoprimci).	CRR, čl. 124., 125.	1. 1. 2014.	Diskrecijska odluka
Ponderi rizika za izloženosti osigurane hipotekom na poslovnim nekretninama	Smanjenje i sprječavanje pretjerane ročne neusklađenosti i tržišne nelikvidnosti u skladu s Preporukom ESRB/2013/1	2014.	HNB je izdao preporuku bankama (pravno neobvezujuća mjera) o izbjegavanju uporabe pondera rizika od 50% za izloženosti osigurane poslovnim nekretninama u uvjetima niske tržišne likvidnosti.	CRR, čl. 124., 126.	1. 1. 2014.	Diskrecijska odluka
		2016.	Odluka o višim ponderima rizika za izloženosti osigurane hipotekom na poslovnim nekretninama; ponder rizika 100% (zamjenjuje preporuku HNB-a iz 2014., odnosno efektivno je povećan s 50%)	CRR, čl. 124., 126.	1. 7. 2016.	Diskrecijska odluka

Napomena: Popis kratica s objašnjenjima nalazi se na kraju publikacije.

Izvor: HNB

Popis kratica u dodacima izvještaju

CHF	švicarski franak
CRD	Direktiva 2013/36/EU o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom Nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima
CRR	Uredba (EU) br. 575/2013 o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva
čl.	članak
d.d.	dioničko društvo
DSTI	pokrivenost otplata duga prihodima (engl. <i>debt-service-to-income ratio</i>)
ESRB	Europski odbor za sistemske rizike
EU	Europska unija
HNB	Hrvatska narodna banka
HRK	kuna
LGT	ponderi rizika i gubitak zbog nastanka statusa neispunjavanja obveza (engl. <i>loss-given-default</i>)
LTD	pokrivenost kredita depozitima (engl. <i>loan-to deposit-ratio</i>)
LTI	pokrivenost kredita prihodima (engl. <i>loan-to income-ratio</i>)
LTV	pokrivenost kredita vrijednošću kolaterala (engl. <i>loan-to value-ratio</i>)
ZS (gsv)	zaštitni sloj za globalne sistemski važne institucije (engl. <i>global systemically important institution buffer</i>)
ZS (ok)	zaštitni sloj za očuvanje kapitala (engl. <i>capital conservation buffer</i>)
ZS (osv)	zaštitni sloj za ostale sistemski važne institucije (engl. <i>other systemically important institutions buffer</i>)
ZS (pck)	protuciklički zaštitni sloj (engl. <i>countercyclical capital buffer</i>)
ZS (ssr)	zaštitni sloj za strukturni sistemski rizik (engl. <i>structural systemic risk buffer</i>)

Dvoslovne oznake za zemlje

AT	Austrija	IT	Italija
BE	Belgija	LT	Litva
BG	Bugarska	LV	Letonija
CY	Cipar	LU	Luksemburg
CZ	Češka	MT	Malta
DE	Njemačka	NL	Nizozemska
DK	Danska	NO	Norveška
EE	Estonija	PL	Poljska
ES	Španjolska	PT	Portugal
FR	Francuska	RO	Rumunjska
GR	Grčka	SE	Švedska
HR	Hrvatska	SI	Slovenija
HU	Mađarska	SK	Slovačka
IE	Irska	UK	Ujedinjena Kraljevina
IS	Island		